



Üzenet a jubileumi KIE-közgyűlésnek



Kedves Barátaim, Kollégák, Tisztelt Közgyűlés!

Sajnos személyesen nem tudok a Közgyűlésen részt venni. Horváth Gábor kérésére néhány gondolatot így a távolból osztanék meg Önökkel.

Mindenekelőtt azt gondolom, hogy egy jubileumi közgyűlésen érdemes és illendő a kezdetekig visszatekinteni. Kutakodva az emlékek között, az első dátum talán 1983 lehet, amikor minisztériumi ügyintézőként Boldizsár Gáborral Bulgáriában voltunk

tanulmányúton. Az ottani kétnyelvű iskolákat lenyűgözőnek találtuk.

Magyarországon, akkor már jelentős volt az idegennyelv-éhség a társadalomban, gazdaságban. A nyolcvanas években a szakmai érdekek képviselői egyre inkább hallatták hangjukat. A jelenlévők egy része talán emlékszik Fülöp Károly, Bárdos Jenő, Medgyes Péter egy évig tartó cikksorozatára a Pedagógiai Szemle hasábjain az idegennyelv-oktatás kudarcait elemzendő. Nyilvánvalóvá vált, hogy az erőterek elmozdultak a szakma irányába. A nyolcvanas évek végén nem lehet a korábbiak szerint irányítani – a kétnyelvű iskolai fejlesztést sem. A projekt gazdája, a Művelődési Minisztérium a végsőig őrizte döntési és befolyásolási pozícióját a 14 központi fejlesztésű gimnázium esetében, de már nem lehetett nem figyelembe venni a pécsi ÁMK, a győni Tolnai Lajos Gimnázium, a szolnoki, a miskolci kétnyelvű általános iskolák és gimnáziumok alapítási törekvéseit, Budapest aktivizálódását, és hogy évtizedes vágyak törtek fel az idegenforgalmi és vendéglátóipari szakterületen létrehozott kétnyelvű programokkal. Míg egy-két évvel korábban a megyei vezetők egy része vonakodott kétnyelvű iskolát szervezni, 1988-ban mindent megmozgattak ugyanezért, vagyis, amikor nyilvánvalóvá vált a hatalmas érdeklődés (akadt olyan iskola, ahol tízszeres volt a túljelentkezés). Ezek voltak a zárt nyelvoktatáspolitikai utolsó évei, de ezek voltak a tannyelv-politikai és tannyelv-pedagógiai kutatások megszületésének évei is.

A rendszerváltozást követően meg kellett tanulni demokratikus viszonyokat létrehozni, és ezek között működni. Az új, nyílt nyelvpolitika esélyt nyújtott arra, hogy akik érdekeltek, azok új kétnyelvű gimnáziumot nyithassanak, hogy új kétnyelvű általános iskolák és szakközépiskolák létesüljenek. Számuk évről-évre megduplázódott.

A rendszerváltozást követően néhány kétnyelvű iskola vezetője úgy gondolta, hogy a szakmai erőforrások megosztása, a közös érdekek felismerése és képviselése hozzájárulhat a kétnyelvű iskoláztatás sikeres beillesztéséhez az új köznevelésbe. Az Egyesület fő törekvése akkor az volt, hogy erre a sajátos iskolatípusra sajátos jogi szabályozás vonatkozzon, s hogy az idegennyelv-tanulás hatékonysága és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében működését támogassa az állam. S mindezt úgy tegye, hogy a létesítésről és működésről hozott döntések minél közelebb legyenek azokhoz, akik felelősek ezért, érdekeltek ebben, s akik egyúttal hozzáértők is. Ehhez akkor mintegy 10 év kellett. Visszatekintve, az Egyesület állammal vívott küzdelmét a mozgáster adaptív értelmezése és a tanulékonyág jellemezte. Megtanultuk, hogy egy civil erő esetében (s nem csak abban) a lobby biztosítása nem lehet hatékony, ha nem alkalmaz tényekre, kutatásra támaszkodó érvelést. Ma már – ehhez képest – szükséges a piacelemzésre épülő korszerű marketing és a definiált célcsoport. Ugyanez szükséges a szakpolitika befolyásolásához.

Ami a jelent illeti.

A kétnyelvű iskolák számának növekedése az utóbbi években lassul, egyes nyelvek esetében stagnálás vagy visszaszorulás látszik, s átrendeződés ment végbe a fenntartók szempontjából és a kétnyelvű iskolák területi elhelyezkedésében, valamint a tanulók családi háttérét tekintve. *Kérdés, hogy milyen megújulási folyamatokra van szükség a közeli jövőben, és mi legyen a stratégia az új állami szabályozáshoz való viszonyulásban? Melyek azok a társadalmi csoportok, amelyeket meg lehet és meg kell szólítani, s amelyeket meg kellene nyerni a kétnyelvű oktatás megőrzését és fejlesztését felvállaló szakpolitika befolyásolása érdekében? Vannak-e a kétnyelvű iskolai tanulást tekintve új nyelvpedagógiai trendek a világban, amelyeket felkelthetnék a média figyelmét, és újra innovációt gerjeszthetnének ebben az alrendszerben?*

Ma úgy látszik, hogy a kétnyelvű iskolák évtizedes szakmai presztízse nem utolsó sorban annak is köszönhető, hogy a legtöbb iskola a minőségi működés elkötelezettje. A Kétnyelvű Iskoláért Egyesület tagjai közösen érznek felelősséget azért, hogy a „két tannyelvű” brand legyen, védjegy maradjon.

Egy Egyesület értékét civil jellege és saját erőforrásainak maximalizálása jelenti. A KIE tagjai és vezetői évtizedek óta sokat dolgoznak azon, hogy összetartsák a „csapatot”, s hogy a lehetőségek határáig őrizzék az értékállóságot – a köznevelés változó szakpolitikai törekvései közepette, sokszor ezek ellenében. A következő időszakban ez több erőfeszítést igényelhet, mint valaha.

E szavakkal szeretnék gratulálni az elért eredményekhez, s sok erőt kívánni a további küzdelmekhez. A Közgyűlésnek jó munkát és ünneplést kívánok, szakmai és baráti töltekezést!

2017. november 24.

Vámos Ágnes